

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

МІЖВУЗІВСЬКИЙ ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
ДРОГОБИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES

INTERUNIVERSITY COLLECTION OF DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE
PEDAGOGICAL UNIVERSITY YOUNG SCIENTISTS RESEARCH PAPERS

ВИПУСК 43
ISSUE 43

ДРОГОБИЧ 2021
ДРОHOBYCH 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 43. ТОМ 3
ISSUE 43. VOLUME 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 14 від 25.11.2021)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомя]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 43. Том 3. – 254 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантук М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Машків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантук Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петрарський А.А.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.А.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Стечик Ю.О.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначикова Марія** – доктор наук (doc. ScS., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних **Index Copernicus International**.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музезнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2021
© Пантук М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2021

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 14 from 25.11.2021)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2021. – Issue 43. Volume 3. – 254 p.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and psychology, philology, art development.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University), Corresponding Member (International Academy of Pedagogical Education); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Babik** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gabesjak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaitseva** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomrya** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanushyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Lithuanian National University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor, (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Neumerzhitska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytsky State Pedagogical University); **I. Stashevskaya** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Pedagogical Education); **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Informatization); **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Ustyenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Culture and Arts (Summy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanushyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.
Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Illytskiy, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2021
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2021

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Ірина ПРОДАН, Галина БОГУЧАРСЬКА. Використання фотографічного зображення в рекламі.....	4
Віталій ПРОКОПЧУК. Об'єкт моушн-дизайну у кіно, його жанрові субструктури та типологія.....	9
Тетяна РАДЗІВІЛ. Методичні засади розвитку виконавської надійності здобувачів-інструменталістів вищої освіти.....	15
Маргарита САМОКІШ. Виконавська форма соло як виразник художнього змісту твору (на прикладі Вальсу для альту соло І. Ф. Карабиця).....	27
Алла СОКОЛОВА. Вплив пізньовізантійського ісихазму на слов'янську культуру.....	32
Марина СОЧЕНКО. Перший всеукраїнський бієнале історичного жанру «Україна від Трипілля до сьогодення в образах сучасних художників».....	40
Дар'я СТОНОГА, Андрій ЗІНЧЕНКО, Сергій ВЕРГУНОВ. Сучасні методи професійної презентації дизайнера. Портфоліо як основний метод презентації у дизайн-просторі.....	46
Олена ТАРАНЦЕВА. Методологічні принципи проведення партерного тренажу в умовах педагогічного закладу вищої освіти.....	52
Зоя ЦИБУЛЬНИК. Розвиток музичного слуху на сольфеджіо в контексті міжпредметних зв'язків.....	57
Наталія ШЕВЧЕНКО, Світлана ВИШНЕВСЬКА. Синтез співацьких манер у практиці професійного фольклорного колективу (на матеріалі репертуару Івано-Франківського національного академічного ансамблю пісні і танцю «Гуцулія»).....	66
Світлана ЯБКОВСЬКА, Ірина МАЗУРОК, Марія П'ЯВКА. До питання визначення інструментального мистецтва у музичній науці ХХІ століття.....	72
Ірина ЯЩЕНКО. Анатомо-фізіологічні особливості функціонування правої та лівої рук баяніста в умовах позиційності.....	77

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Hanna SADOVA, Mariia SADOVSKA. Peculiarity of comparative proverbs in folklore discourse (on the material of proverbs of the Slavic and Turkmen peoples).....	83
Анжела СВАРИЧЕВСЬКА. Фемінітиви і гендерне мовознавство з позицій феміністської лінгвістики.....	88
Вікторія СИЗОНЕНКО, Марина ФЕДОРОВА. Історичний розвиток бальних танців європейської програми: компаративний аналіз.....	94
Наталія СИЗОНЕНКО, Анастасія ПАЩЕНКО. Структурно-семантичний аналіз трапезонімів міста Полтави.....	99
Анастасія СІРЕНКО. Оцінний аспект гендера та способи його вираження у мові.....	105
Ольга СТАДНІЧЕНКО, Юлія ЛАСКАВА. Художні особливості мілітарного дискурсу в українській літературі початку ХХІ ст.....	111
Nataliia STEFANOVA. Primary value thinking of Indo-Europeans in reconstructed relics of their language.....	115
Альона ТАРАНЕНКО. Концептуальність художнього осмислення світу героя-дитини в повісті Євгена Гуцала «Біль і гнів».....	121
Ксенія ТАРАНЕНКО. Екокомунікація під час пандемії.....	128
Ганна ТРУБА. Освітнянський дискурс: ознаки й аспекти вивчення.....	133
Наталія ШЕРЕМЕТА, Наталія ЛАДИНЯК, Світлана КАЛЕНЮК. Інтелектуальна еволюція української мови: гендеровано чутливе письмо.....	137
Mariia SHUTOVA, Alina HOLINKO. Coronavirus pandemic towards linguistic discourse: English, German and Ukrainian social media response.....	144

УДК 793.33.03-042.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-3-15>**Вікторія СИЗОНЕНКО**

orcid.org/0000-0001-5414-5320

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри хореографії та художньої культури факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини
(Умань, Черкаська область, Україна) nika_dance27@ukr.net**Марина ФЕДОРОВА**

orcid.org/0000-0001-8026-3570

викладач хореографії

Комунального закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т. Г. Шевченка»
Черкаської обласної ради
(Умань, Черкаська область, Україна) mega_verba@ukr.net

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК БАЛЬНИХ ТАНЦІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПРОГРАМИ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

У статті розглядається генезис бальних танців європейської (стандартної) програми з подальшим порівняльним аналізом, починаючи з ХХ ст. і до сучасності. Здійснено аналіз попередніх наукових досліджень з тематикою історичного розвитку бальних танців стандартної програми. В основній частині статті охарактеризовані бальні танці, що передували становленню сучасної бальної хореографії. Розкрито питання передумов стандартизації процес систематизації першої половини та початку другої половини ХХ ст. Висвітлено процес становлення та унормування музичного супроводу європейської програми. Проаналізовано значення унормування бальних танців для сучасного стану європейської програми. Досліджено історію виникнення та становлення таких бальних танців, як повільний вальс, квікстеп, танго, віденський вальс, фокстрот, і розглянуто розвиток фігур вищезгаданих танців. Досліджено процес формування та затвердження технічних аспектів бальних танців. Висвітлено особливості переходу до сучасної варіативної форми бальної хореографії в процесі зародження міжнародного стилю бальних танців як художньої та соціокультурної форми крізь призму взаємодії танцювальних традицій і новаторських практик. Застосовано методiku, що включає використання загальнотеоретичних і конкретних наукових методів пізнання (історичного, культурологічного, порівняльно-історичного та інших методів). Зазначено, що асоціації бального танцю організовували міжнародні змагання, в яких почала брати участь велика кількість танцюристів, саме це і призвело до посилення конкуренції, яка своєю чергою зумовила вдосконалення техніки, і поступово танці європейської програми набули сучасного вигляду. Також зауважено, що дослідження потребує подальшого вивчення в сфері сучасних бальних танців латиноамериканської програми.

Ключові слова: бальний танець, генезис бальних танців, європейська програма, вальс, квікстеп, фокстрот.

Viktoria SYZONENKO

orcid.org/0000-0001-5414-5320

Candidate of Pedagogical Sciences

Lecturer at the Department of Choreography and Art Culture of the Faculty of Arts
Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychyni
(Uman, Cherkasy region, Ukraine) nika_dance27@ukr.net**Maryna FEDOROVA**

orcid.org/0000-0001-8026-3570

Choreography Teacher

Municipal Institution "Uman Taras Shevchenko Professional College of Education and Humanities"
Cherkasy Regional Council
(Uman, Cherkasy region, Ukraine) mega_verba@ukr.net

HISTORICAL DEVELOPMENT OF BALLROOM DANCES OF THE EUROPEAN PROGRAM: COMPARATIVE ANALYSIS

The article deals with the genesis of European (standard) program of ballroom dances with the subsequent comparative analysis from the beginning of the twentieth century to the present day. The analysis of preliminary scientific research on the historical development of ballroom dances of the standard program is carried out. The main part of the article

describes the types of dances that preceded the formation of ballroom choreography as it is now. The prerequisites of systematization, the process of systematization of the first half and beginning of the second half of the 20th century are described. The process of formation and standardization of music accompaniment of the European program is highlighted. The meaning of ballroom dancing standardization for the modern state of the European program is analyzed. The history of the origin and formation of such ballroom dances as a slow waltz, quickstep, tango, Viennese waltz, foxtrot is analyzed; the development of the figures of the above-mentioned dances is considered. The process of formation and approval of technical aspects of ballroom dances is studied. The features of transition to the modern variation form of ballroom choreography in the process of birth of international style of ballroom dancing as an artistic and socio-cultural phenomenon through the prism of interaction of dance traditions and innovation practices were reflected. The methodology used includes the use of general theoretical and specifically scientific methods of knowledge (historical, cultural, comparative-historical and other methods). It is concluded that the ballroom dance associations organized international competitions in which many dancers began to participate; this led to increased competition which, in turn, led to the improvement of technique and gradually the European program dances acquired a modern look. It is also noted that this research needs further study in the field of modern ballroom dancing of Latin American program.

Key words: ballroom dance, genesis of ballroom dancing, European program, waltz, quickstep, tango, foxtrot.

Постановка проблеми. Сучасний бальний танець, безумовно, був, є та залишається доволі цікавим об'єктом для досліджень сучасних науковців і педагогів. Наразі педагоги і мистецтвознавці здійснюють комплексний аналіз як сценічної, так і конкурсної бальної хореографії. Проте потрібно враховувати особливості розвитку цього танцювального напрямку, оскільки без них неможливо досягти об'єктивних наукових результатів.

Аналіз досліджень. Проблематикою розвитку бального танцю займалися такі дослідники, як А. Ветринська, Р. Воронін, І. Вороніна, О. Касьянова, В. Кірсанов, М. Івановський, Т. Осадців, Т. Павлюк, С. Худеков. У своїх працях вони порушували лише окремі проблеми бальної хореографії, зосереджуючись на певному історичному періоді.

Мета статті – простежити історичний розвиток танців різного походження, які становили підґрунтя для формування сучасного бального танцю ХХ ст., зокрема повільного вальсу, квікстепу, танго, віденського вальсу та фокстроту; здійснити порівняльний аналіз фігур танців початку ХХ ст. сучасності.

Виклад основного матеріалу. Наприкінці ХІХ ст. – на початку ХХ ст. на розвиток бальної хореографії впливають країни Північної та Південної Америки. Багато вчених зазначають, що хореографічне мистецтво цих країн формувалося під впливом трьох культурних напрямів: американського (культура індіанців), креольського (нащадки іспанських і португальських колонізаторів Латинської Америки) та африканського. Варто зазначити, що музика й танці корінного населення Америки виконували божественну роль. Основною рисою креольської музично-танцювальної культури було панування тридольних розмірів, танці супроводжувалися співом і грою на музичних інструментах. Для афро-американської музичної культури характерне панування дводольних розмірів, гостро синкопований ритм,

повторення коротких мелодичних наспівів, переважання ударних та ударно-шумових інструментів (Миропольська, 2002: 57). З огляду на це можна зробити висновок, що яскравою рисою американської музики стало перенесення акценту з сильної долі такту на слабку, поява синкопованого ритму. Американці почали підкреслювати в танцях слабку долю притупуванням і плесканням.

Секрет «стабільності» бальних танців середини ХХ ст. – початку ХХІ ст., як зазначає А. Ветринська, криється у незмінних фундаментальних засадах, що були сформовані впродовж перших десятиліть ХХ ст. у Західній Європі. Ці засади, або стандарти, були закладені найкращими танцюристами і теоретиками бальних танців під час процесу, який дістав назву «стандартизація» (Ветринська, 2018: 147).

Становлення бальних танців відбувалось упродовж століть, в час, коли танці виконувалися на балах і набували дедалі більшого поширення, ставали невід'ємною частиною урочистих подій серед елітарних верств населення. Прагнення до опанування танців, удосконалення виконавчої майстерності, художнього самовираження зумовили появу нових форм танцю, які поступово переходили зі сфери масової культури до сфери художньої творчості. Бальний танець, на думку дослідниці О. Касьянової, мав соціальне спрямування, поки наприкінці ХІХ ст. та на початку ХХ ст. не почали створюватись організації бального танцю, які і стали першопочатком стандартизованих бальних танців (Касьянова, 2006: 43).

Згідно з дослідженнями науковців щодо виникнення та становлення танцю «Повільний вальс» можна стверджувати, що, зважаючи на наявність численних варіативних форм вальсу, які є типовою характеристикою популярних практик, у дослідженні Т. Павлюк поняття «вальс» використовується для порівняння цього хореографічного комплексу з іншими бальними танцями початку ХХ ст. (Павлюк, 2020: 91).

До початку 1900-х рр. у Лондоні існували два основні способи виконання вальсу:

– круговий вальс XIX ст., в якому партнери стояли навпроти один одного, а потім рухалися по колу за годинниковою стрілкою в танцювальній залі, роблячи один крок, підіймаючись та опускаючись під час кожного такту;

– нова, менш поширена лінійна форма, що була відома як «Бостон», відрізнялася позицією в парі, де партнери знаходилися близько один до одного. Відмінності були і в побутовій позиції ніг замість виворітної, довгими кроками на каблук, виконання яких передбачало багато простору для руху – саме така хореографічна особливість вельми посприяла занепаду цієї форми на багатолюдних танцювальних майданчиках. «Бостон» був експансивним танцем, музичний супровід якого вимагав повільнішої передачі ваги, іноді з пів оберту, що було викликано обертом на опорній нозі на останньому такті (Buckland, 2013: 61).

Саме танець «Бостон» вважають попередником англійського вальсу.

Загалом на танцювальних майданчиках переважав вальс, вперше представлений у Лондоні в 1840 р. Існувало декілька різновидів вальсу: хор-вальс, повільний вальс, Kensington cowl. У 1910 р. вальс домінував серед інших танців; у вечірній програмі, що складалася з 24 танців, 18 становили різновиди вальсу. Швидкий темп зберігався, проте в танцювальних школах Лондона його виконували повільніше. Саме в той час вальс почали пов'язувати з «Бостоном», що потрапив до Європи з Америки. Найбільшої популярності «Бостон» набув у 1912 р. Насамперед його виконували повільніше; всі три кроки були однакової довжини, танцювали на всій стопі, крок потребував двох ударів (Загорц, 2003: 36).

Пізніше, у 1921 р., було вирішено, що основний рух має бути: крок, крок, приставка. Варто відзначити, коли в 1922 р. Віктор Сильвестер виграв першість, то англійська програма вальсу складалася всього лише з правого повороту, лівого повороту і зміни напрямку. А в 1926–1927 рр. вальс був значно вдосконалений. Основний рух був змінений і набув такого вигляду: крок, крок убік, приставка. В результаті цього з'явилося більше можливостей для розвитку фігур, які були стандартизовані Імперським товариством вчителів танцю (ISTD). Багато з цих фігур ми танцюємо до цього часу, незважаючи на те, що всі принципи руху і фігури були використані з повільного фокстроту.

Якщо говорити про вальси, то варто зупинитися на історії танцю «Віденський вальс». Слід зазначити, що віденський вальс – це один із різ-

новидів вальсу. Разом із повільним вальсом цей танець входить до європейської програми бальних танців. Від інших видів вальсу цей різновид відрізняє швидший темп і більш виражений акцент на першу долю такту. Проте, незважаючи на швидкий темп, віденському вальсу властиві плавність виконання, витонченість, яким не замінюють стрімке кружляння та повороти.

Щодо, власне, історії виникнення та становлення цього чудового танцю, то потрібно звернути увагу на те, що хоча вальс і називається віденським, його зародження пов'язане з Німеччиною. Перший танець тридольного розміру з'явився ще в XII–XIII ст. і називався він «вольта». Пізніше у Німеччині популярності набув інший танець з музичним розміром 3/4 – «Waltzen». За однією з версій дослідників від цих двох танців і походить відомий нам віденський вальс.

Спочатку вальс танцювали набагато повільніше. Таким, як він відомий зараз, вальс став лише у XIX ст., коли Йоганн Штраус виніс на реферат публіки свої величні музичні твори. Завдяки австрійському композитору, який зробив віденський вальс відомим, цей танець і має свою назву.

Після перемоги над Наполеоном у Відні в 1815 р. відбувся конгрес союзників. Представники багатьох країн святкували перемогу на балі, самозабутньо виконуючи новий чудовий танець. Саме тоді вальс набув чіткого, акцентованого першої долі такту, ритму.

На сучасному етапі на змаганнях із бальних танців виконуються такі обов'язкові фігури: натуральний та зворотний повороти, натуральний та зворотний флекерли, зміни вперед і назад та ще із зворотного до натурального флекерла. Також велика роль у стандартній програмі бальних танців відводиться постановці корпусу та рук, емоції партнерів.

Цікавими є також історичні аспекти виникнення таких бальних танців європейської програми, як «Квікстеп» та «Фокстрот».

Фокстрот, який виник у 1912 р. у США, вперше було показано в Імперському товаристві учасників танцю в Лондоні у 1914 р. Проте повністю стандартизований він був у 1921 р. Якраз цей період і став формотворчим для англійського стилю виконання бальних танців. Саме завдяки англійським учителям танці широко поширювалися в усьому світі. В 20–30-х рр. XX ст. з'явилися перші талановиті виконавці бальних танців. Зокрема, Філіс Хейл та Віктор Сильвестер, Алекс Мур та багато інших зробили значний внесок у модернізацію рухів і удосконалення техніки виконання англійського стилю. Дослідники розкрили сутність еволюції англійського стилю.

слід зазначити, що на ранньому етапі навіть стійка значно відрізнялася від сучасної, мала природний вигляд із розслабленими ліктями, без натягнутості. Поступово до фокстроту увійшов свей (нахил), урізноманітнивши незмінну вертикальну позицію. Знаковою подією стало впровадження контакту у стегнах. Із розвитком конкурсів танцюристи, прагнучи виділитися серед інших, почали прискорювати рухи, поступово відбувалось ускладнення хореографії, а стійка ставала дедалі ширшою (How It All Started, 2021).

В Європі у 20-ті рр. танцювальні оркестри поступово нарощували виконання під впливом джаз-ритмів. Наслідком цього стала поява бального танцю «Квікстеп» (від англ. quickstep – «швидкий крок»), що розглядався як німецький різновид фокстроту. А в 1927 р. у Великій Британії був створений власний квіктайм-фокстрот і чарльстон – швидкий різновид фокстроту, в якому були використані плоскі кроки з чарльстону (Буттомер, 2001: 49).

Водночас досить складно завойовував собі місце під сонцем бальний танець «Танго». Його тривалий час вважали аморальним, критично про нього відгукувалася преса, також було місце для адміністративних втручань, які мали різні назви: аргентинське танго, танго смерті, помаранчеве танго тощо.

Як зазначає у своїй статті Т. Павлюк, упродовж тривалого часу танго залишалось танцем вантажників, моряків і гаучо, його танцювали на вулицях та ранчо. Проте в першій половині XIX ст. цей танець потрапляє до таверн Буенос-Айреса і стає камерним. У той же час танго опиняється під впливом рівного і плавного негритянського ритму мілонгі.

Поступово танго починає захоплюватися не лише трудовий народ. З'являються спеціальні кафе, постійні відвідувачі яких із задоволенням виконують новий танець. А наприкінці 1880-х рр. танго проникло до бальних салонів Південної Америки. Пізніше, в 1910 р., аргентинське танго потрапило до Парижу, де було удосконалене танцмейстерами і поширилось у світі. Початок 1910-х рр. вважається розквітом цього танцю.

У 1920-х рр., після «Великої конференції» в Лондоні, танго було остаточно стандартизовано. Риси мілонгі, що надавали йому м'якого, спокійного характеру, і зосередження уваги на рухах ніг

були змінені у Парижі в 1930-х рр. Завдяки цим змінам положення стало більш бальним, а танець набув акцентованого характеру. Візуальне акцентування переноситься з ніг на голову та рухи тулуба і рук, при цьому окремі акценти в ногах збереглися, але виконувалися значно рідше (Павлюк, 2013: 97).

Незважаючи на всі зміни, можна стверджувати, що танго є поєднанням величної, гордовитої постави, запозиченої з інших танців, і різких, поривчастих рухів, що стали головною рисою сучасної хореографії танцю. І найголовніше, що танго – перший танець із латиноамериканської групи, прийнятий до репертуару стандартизованих міжнародних танців.

У зв'язку з вищевикладеним можемо зробити висновок, що стандартизація техніки виконання відбувалася в декілька етапів. Першопричиною змін стала реакція аудиторії. У 1920-х рр. в Англії переважало природне виконання із заниженою позицією рук. Згодом, у 1930-х рр., виконавці почали використовувати більш широкі просторові рухи. Наприклад, зміна в танго. За словами Філіпа Річардсона, який був одним із суддів у той час, конкуренти помітили, що ці перебільшені рухи, зокрема несподіваний поворот голови при зміні напрямку (в танго), глядачі завжди зустрічали гучними оплесками. Квікстеп також ставав більш ексцентричним, що було зумовлене переважно бажанням отримати схвалення публіки.

Висновки. Отже, необхідність дослідження історичного розвитку і становлення бальної хореографії зумовлена синтетичними процесами в культурі, які характеризуються взаємопов'язаністю різних видів мистецтв та стилів танцю, поєднанням елементів культури, дозвілля і спорту, що сприяє утворенню нових якостей хореографічних творів та удосконалює вже сформовані мистецькі форми.

Також зазначимо, що асоціації бального танцю організовували міжнародні змагання, в яких почала брати участь велика кількість танцюристів, саме це і призвело до посилення конкуренції, яка своєю чергою зумовила вдосконалення техніки, і поступово танці європейської програми набули сучасного вигляду. Вважаємо, що це дослідження потребує подальшого вивчення в сфері сучасних бальних танців латиноамериканської програми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Buckland, T. (2013) Dancing out of time: The Forgotten Boston of Edwardian England / in Sh. Dodds and S. C. Cook (eds.) Bodies of Sound: Studies across Popular Music and Dance. Farnham, Surrey : Ashgate. P. 55–72.
2. How It All Started. URL: http://www.worlddancesport.org/WDSF/History/How_It_All_Started (дата звернення: 31.10 2021 р.).
3. Буттомер П. Учимся танцевать: клубные танцы, латиноамериканские танцы, европейские (стандартные) танцы / пер. с англ. К. Малькова. Москва : ЭКСМО-Пресс, 2001. 256 с.
4. Ветринська А. Процес систематизації та унормування бальних танців XX ст. і його значення для формування сучасної європейської програми. *Молодий учений*. 2018. № 5 (57). С. 147–150.

5. Загорц М. Танцы / пер. со словен. И. Ругел. Москва : Ижица, 2003. 80 с.
6. Касьянова О. У витоків бальної хореографії: аналіз передумов становлення танцювальної культури як форми дозвільної діяльності. *Вісник КНУКіМ* : зб. наук. праць. Київ, 2006. Вип. 12. С. 42–50.
7. Павлюк Т. Жанрово-стильова еволюція бального танцю ХХ ст. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. Рівне, 2013. Вип. 19. Т. 1. С. 95–101.
8. Павлюк Т. Формування та розвиток повільного вальсу в контексті зародження міжнародного стилю бального танців. *Науковий огляд*. 2020. № 2 (65). С. 90–105.
9. Художня культура світу: європейський культурний регіон : навчальний посібник / Н. Миропольська та ін. Київ: Вища школа, 2002. 191 с.

REFERENCES

1. Buckland, T. (2013) Dancing out of time: The Forgotten Boston of Edwardian England. In Sh. Dodés and S. C. Cook (eds.) *Bodies of Sound: Studies across Popular Music and Dance*. Farnham, Surrey : Ashgate. P. 55–72.
2. How It All Started. Retrieved from: http://www.worlddancesport.org/WDSF/History/How_It_All_Started.
3. Buttomer, P. (2001) Uchimsya tantsevat: klubnie tantsy, latinoamerikanske tantsy, evropeyskie (standarthy) tantsy [Learning to dance: club dances, Latin American dances, European (standard dances)]. Moscow, p. 256. [in Russian]
4. Vetrynska, A. Protses systematyzatsiyi ta unormuvannya bal'nykh tantsiv XX st. i yoho znachennya dlya formuvannya suchasnoyi yevropeys'koyi prohramy [The process of systematization and standardization of ballroom dancing of the twentieth century and its significance for the formation of a modern European program]. Kherson. *Young Scientist*. 2008. No. 5 (57). P. 147–150. [in Ukrainian]
5. Zahorts, M. (2003) Tantsy [The Dances]. Moscow. P. 80. [in Russian]
6. Kasjanova, O. (2006) U vytyokiv bal'noyi khoreohrafiyi: analiz peredumov stanovlennya tantsyval'noyi kul'tury yak formy dozvillyevoyi diyal'nosti [At the origins of ballroom choreography: analysis of the preconditions for the formation of dance culture as a form of leisure activity]. Kyiv. *Bulletin of KNUKIM*. Nr. 12. P. 42–50. [in Ukrainian]
7. Pavlyuk, T. (2013) Zhanrovo-styl'ova evolyutsiya bal'noho tantsyu XX stolittya [Genre-style evolution of ballroom dance of the XX century]. Rivne. *Scientific notes of Rivne State University for the Humanities*. Nr. 19. P. 95–101. [in Ukrainian]
8. Pavlyuk, T. (2020) Formuvannya ta rozvytok povil'noho val'su v konteksti zarodzhennya mizhnarodnoho stylu bal'nykh tantsiv [Formation and development of slow waltz in the context of the emergence of the international style of ballroom dancing]. *Scientific Review*. Nr. 2 (65). P. 90–105. [in Ukrainian]
9. Khudozhnya kul'tura svitu: Evropeys'kyy kul'turnyy rehion : navch. posib. / N. Myropol's'ka ta in. [Art culture of the world: European cultural region]. Kyiv, 2002. P. 191. [in Ukrainian]